

KAZIMIERZ STOPA

ur. 1923; Rozięcín

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, współczesność
Słowa kluczowe	projekt Archiwum Historii Mówionej - opracowanie i udostępnienie online najcenniejszych zasobów, Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN", Stowarzyszenie Miłośników Wojśławic, ocalanie pamięci, Wojśławice

9. Teatr NN i Stowarzyszenie Miłośników Wojśławic, czyli ocalanie od zapomnienia

Z działalnością jaką podjął i prowadzi Teatr NN, zapoznałem się, i to nasze współdziałanie, współpraca ma chyba z 10 lat, jeśli się nie mylę. A przed trzydziestoma laty byłem współorganizatorem Stowarzyszenia Miłośników Wojśławic, początkowo to miało być Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Wojśławickiej, ale zakwestionowano, że w historii, w nomenklaturze I Rzeczypospolitej i w epoce późniejszej taka jednostka terytorialna nie istniała. Natomiast takiego zwrotu używali właściciele wielkiego latyfundium, hrabiowie Poletyłowic, między innymi jak witali pierwszą wizytację biskupa lubelskiego po ogłoszeniu przez cara tolerancji religijnej w 1905 roku. Wtedy ówczesny hrabia Jan Poletyło, witając biskupa w imieniu szlachty, ludu, użył zwrotu „ziemi wojśławickiej” I myśmy właśnie chcieli to stowarzyszenie tak nazwać. Ponieważ złośliwi urzędnicy to kwestionowali, przestaliśmy na nazwie Stowarzyszenie Miłośników Wojśławic. Ja byłem jednym ze współorganizatorów i byłem pierwszym prezesem tego stowarzyszenia przez blisko 12 lat. I między innymi myśmy sobie postawili za punkt honoru ocalić od zapomnienia dzieje tej ziemi i dzieje ludzi, jacy na tej ziemi mieszkali, tych wszystkich, którzy żyli w Wojśławicach i na ziemi wojśławickiej - a więc ludność żydowską, ukraińską czyli Rusinów, i Polaków. To miało być w formie monografii, które traktowały by o poszczególnych miejscowościach. No i ja realizując te założenia, jestem autorem takich monografii jak: „Wieś Rozięcín: jej dzieje i ludzie” „Ziemia Wojśławicka”- użyłem tego zwrotu wbrew zastrzeżeniom - „Ziemia Wojśławicka: dzieje, pamiątki, ludzie” Trzecia monografia, to: „Ziemia Wojśławicka w latach wojny i okupacji 1939-1944” i ostatnia pozycja: „Wieś Huta: jej dzieje, przyroda, ludzie” Ta inicjatywa znalazła odbicie w tym, że znaleźli się inni, którzy podjęli podobną tematykę, trochę nam przeszkadzając, bruźdząc w naszych planach, bo niejaki Stanisław Łopuszyński napisał monografię

wsi Teresin. Zrzynając mój wstęp, mój tytuł, i bez zamknięcia w cudzysłowie cytował całe wersety z mojej pracy, w dodatku napisał, że to pod moim kierunkiem. A zrobił dywersję, bo do tej historycznej ziemi wojśławickiej właśnie wieś Teresin należała, a on to podciągnął pod gminę Rakolupy. Był taki kolega, który napisał króciutką monografię o swojej rodzinnej wiosce, którą też zaliczono do tych planowanych prac – pułkownik Roman Łoś, rodem ze Starego Majdanu, artylerzysta. Napisał o dziejach konspiracji, osobistych przeżyciach z czasów wojny. Wydane to zostało w Toruniu. Miejscowy nauczyciel w Wojśławicach wydał pod szyldem Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Wojśławickiej zbiór pieśni regionalnych dotyczących Wojśławic. Ukazało się szereg artykułów. Pokusiłem się też o recenzję bardzo kontrowersyjnej książki wydanej przez Kulturę, a napisaną przez Andreja Saładiaka, Ukraińca mieszkającego w Człuchowie, absolwenta wydziału historii Uniwersytetu Gdańskiego, który Ukrainę poszerzył prawie że za Wisłę, i tam z nim polemizowałem. I to wszystko pod kątem ocalenia od zapomnienia. I te prace trafiły w jakiś sposób tu, do Teatru NN. I między innymi w Wojśławicach, w ramach realizowania przez Teatr NN podstawowego zadania, jak miemam – ocalenia od zapomnienia dziejów ludności żydowskiej i nie tylko, współżycia tych trzech grup etnicznych na terenie tych ziem, spowodowało, że tu przed paroma laty odbyło się spotkanie w Teatrze NN, i dorobek Wojśławic był prezentowany. Byli też pracownicy Teatru NN w Wojśławicach, odbyło się takie małe spotkanie. I tak to się zaczęło. I ja coraz częściej brałem udział w różnego rodzaju imprezach, no i od początku uczestniczę w wędrówce śladami Czechowicza, to już po raz czwarty w tym roku.

Data i miejsce nagrania	2006-08-10, Lublin
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Mateusz Czekaj
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"